

Százhusz éves a Jogászbál

Ezernyolcszáztizennégy. A korzikai sas tépett szárnyakakl, sziklához láncolva vergődik a messze tengeren. Európa urai fellélegzenek. Nines, aki váratlanul lecsapjon rájuk. Megalakul a szent szövetség. A bizonytalanság és rettegés feszült éveit felváltja a béke, a nyugalom korszaka. Egyszeribe megváltozik a világ hangulata. A háborúból visszatért ifjúság élni akar.

Európa Párizstól Szentpétervárig egyetlen roppant táncteremné alakul át. A kongresszus táncol, a katonák is táncolnak, táncol a polgárság is és az ifjúság minden alkalmat megragad, hogy a bál örömeinek hódoljon.

Ebben a mulatós, táncos új világban született meg a Jogászbál és a *juristák bálja*, amely ilyenformán most ünnepli százhuszadik születésnapját.

A JURISTÁK BÁLJA

Bodócsy László dr. és Szattinger Viktor dr. levéltári kutatásai derítették ki a Jogászbál történetét. Először a Vereinigte Ofner und Pester Zeitung 1814-iki kötetének sárgult pergamenjei mesélnék a régi Pest-Budának farsangoló ifjúságáról. Ezek még nem báli tudósítások, terjedelmes beszámolók, csak röviden emlékeznek meg egy-egy báli éjszakáról. Mellékesen jegyzi meg a krónikás, hogy *már akkor is a juristák sorfala között vomult be Viákereszt után Karnevál hercege.*

A következő évtizedekben már annyira kiszajfította magának a jogászfifjúság a farsangot, hogy a régi pesti bálok közül az *ifjak bálját mindenütt, mint a jogászok bálját halljuk emlegetni.* Az akkori bálokat, mint például az *urak bálját a kaszinó* rendezte és nem az ifjúság, hasonlóképpen a többi bálokat sem, mert azokat *vagy maga a fogadás, vagy az akkori egyesületek és pedig: a Budai Jótékony Nőegylet, a Lövészegyesület, a Festő Akadémia, a Lloyd Társaság és a Nemzeti Zenede* maga rendezte. A század elejétől egészen 1854-ig más bálról nem szól a krónika.

A jogászok vezető szerepe a farsangoló világban a harmincas évektől kezdve annyira magára vonja a társadalom figyelmét, hogy egy konzervatívabb érzelmű apa az aggodalom hangján ír róla, egyik folyóirat hasábjain:

Ügylátszik, hogy az ifjúság már az egyetemi beiratkozás után félretelve könyveit, hozzákendett a bálrendezéshez, mert „egy ujdonság népszerűsége” tollából a következőket olvassuk a *Világ* 1841. évi januári számában. „A pesti jogászoknak különösen illik egy táncvigalmat adni, már azért is, mert a városban, itt az egyetemenél tanulván, ők a műveltség ton-adói. Három holddal a táncvigalom előtt már általánosan tündezni kezdett a lélek pályatársaim fejéből és csupán a szív és érzékiség húrjain, fantáziaszülte hiúságokat pengetének. Napestig a bizottmányi helyiségben tartózkodnak és azon törik magukat, hogy elnök, biztos, jegyző, vagy legülőbb szavazattal bíró ülnököknek választassanak meg a bálon.” Ujdonság barátunk még tovább kesereg, hogy az ifjúság elpocéskolja az arját és *ahelyett, hogy Justiciának hódolna, Karnevál herceg csalólsávé szegődik.*

Igen érdekes, hogy az 1847-ik évi körülmények mennyi hasonlóságot mutatnak az utolsó vekkel. A 48-49-ik évi események előre vetették árnyékukat, a gazdasági helyzet, a politikai események hatása alatt a Jogászbál bizottmánya elhatározta, hogy a *bált nem tartja meg. Elhatározásukat megerősítette József nádor halála is. A jogászok határozatát a Nemzeti Kör is magáévá tette. Nem érdektelen az a híradás, amely arról szól, hogy a Redoutba az egyre erősödő nemzeti öntudat ellenére német zenebandát akarnak hozatni.*

AMIKOR MÉG A JOGÁSZBÁLT IS BETILTOTTÁK

A szabadságharc előtt, 1848-ban még egy utolsó mulat a jogászfifjúság, hiszen a Jogászbál túlfűtött levegőjében ott remeg már a következő év véres farsangja. A szabadságharc elbukott, a jogászság színe-java elvérzett a szabadság zászlaja alatt.

Csak 1853-ban hallunk ismét jogászmulatságról, amikor a nemzet az elmúlt szomorú esztendő után megérezte a derengő hajnalt. A Pesti Napló 1853 január 13-iki száma írja: „Halmás szerint a *pesti jogászok e farsangon szintén egy táncvigalmat készülnék a Nemzeti Színházban rendezni.* Már öt év óta meg nem tartott egykor oly híres jogászbál, ha létesül, úgy hisszük, nem enged pompában és kitünőségben az egykori jogászbáloknak”. Erről az esztendőről azonban nem hallunk többet. Csak egy következő évi híradásból tudjuk meg, hogy 1853-ban, mint minden nemzeti jellegű megmozdulást, a *jogászok bálját is betiltották.* 1854-ben engedett a magyar közélet légköre feszültségéből és a lap első farsangi híradása így beszél: „Ki ne emlékeznek a pesti jogászok országghíres báljaira? Évek előtt e bálok voltak mindig a legszebbek. A pesti jogászoknak e farsangban megengedettett bált rendezni a Bölcsöde javára.”

Az egyetemi ifjúság köréből az orvosnövendékek követték először a jogászok példáját és megrendezték 1854 február 22-én az első *Medikus-bált a Nemzeti Színházban.* A múlt század elején a Tigris-vendéglő, az Európa-szálló, a Kaszinó, majd a Nemzeti Színház, majd később a Royal-szálló és a Redout voltak azok a helyek, ahol az elítélőket rendezték.

„A HÁZASSÁG RITKA, MINT A FEHÉR HOLLÓ”

A század első felében a hírlapi tudósítások rendezőt *sohasem említenek.* Egyik vagy másik helyen megemlékeznek a *vendéglőről*, aki jótartotta a társaságot és néhol a *zenebandáról.* Általánoságban minden hírlapi cikk tulajdonképpen csak esztétikai és rendezéstechnikai kritika. Ezekből a kritikai szemelvényekből csak azt tudjuk megállapítani, hogy hiába múlt el azóta száz esztendő, a világ alig változott. Egy bál akkor is azért sikerült jól, mert nagy forgalma volt, azaz jól jövedelmezett, a leányálmok pedig akkor is csak ritkán valósultak meg, mert akkor is, mint ma, „a házasság ritka, mint a fehér holló.” A Váci-utca a farsang alatt egy nagy bazár forgalmának képét mutatta már a negyvenes években is, akárcsak ma. A régmúltat lezárhatjuk az újságírónak azzal a megállapításával, hogy: „hiába, a jogászbál régi cég, az idén is, mint eddig, a fiatal lányok közbizalommal vonnak iránta, s ezen a bálon lépnek először a köztudatba.” A jogászbálon mutatkozott be mindenkor az a kislány, aki számot tartott arra, hogy bálképes legyen. Ezek a kislányok keringővel kezdték meg a bált. A csárdással való nyitás joga valamelyik főhercegé és a bálelnöke volt, akik a jelenlévő hölgyek legelőkelőbbjei közül választottak partnert.

A Joghallgatók Segítő és Tudományos Egyesülete 1861-ben alakult meg. Ettől kezdve a jogtanuló ifjúságnak ez a testülete volt hivatva a jogászbált megrendezni. Ezekről a bálokról már részletes tudósítások állnak rendelkezésünkre. Az idej jogászbál ebben a sorozatban a hetvenötödik.

A jogászbálok mindenkor a társadalom színejavát gyűjtötték össze az első farsangi éjszakára. Ha átlapozzuk a megjelentek névsorát közlő híreket, megtalálunk minden nevet, amely a magyar közéletben valaha szerepet játszott. A rendezők között találjuk *Teleki, Mailáth, Pauler, Saághy, Haimik, Ugron, Wekerle, Dániel, Khuen-Héderváry, Tomcsányi, Ráth, Zsit-vagy Whassics* báró nevét.

A világháború alatt csak 1915-ben volt bál. Az akkori közhangulatnak megfelelően — *nem nagy sikerrel.* A forradalom után az első jogászbált 1922-ben *Szászy István* elnökletével rendezték. Ezután minden évben megrendezték a jogászbált, amely nyilván az idén is nagysikerű lesz. — Már csak a jubileumra való tekintettel is.